

El nou diccionari de la llengua Catalana

• Ernest Sabater

La premsa del dia 27 d'octubre va informar amb una certa amplitud de la conferència de premsa que va servir de presentació al text ja enllestit del nou Diccionari de la Llengua Catalana de l'Institut d'Estudis Catalans. Aquesta obra, el «Diccionari de l'Institut», era esperada des dels anys 30 i anunciada per Pompeu Fabra en el seu diccionari de 1932.

Els decennis d'espera no han estat per voluntat de la nostra corporació acadèmica (almenys els quatre primers), com semblen deixar entendre alguns comentaris humorístics desinformatos i de mal gust que han aparegut ben de pressa. O és que ignoren la història? El català, d'altra banda, ha comptat amb un instrument actualitzat que ha estat la Gran Enciclopèdia Catalana, en la qual van col·laborar molts membres de l'IEC i el mateix Secretari General, el senyor Ramon Aramon i Serra, cosa que alguns semblen oblidar a l'hora de fer «conyeta»: «Els catalans ja podran denunciar el sexisme, fumar-se un porro, sofrir estrès, abrigar-se amb un anorac, anar calents, sense cometre cap incorrecció»...

Abans de veure l'obra no ens podem pronunciar sobre el grau d'incert global d'aquesta: ens podem guiar, això sí, pel que va ser comunicat als periodistes i opinar amb el mateix dret (i go-

saria dir que una mica més) que qualsevol.

El volum d'entrades anunciat (66.241) que comportarà un total de 80.000 paraules ha estat anunciat com un gran avenç en relació amb els 50.000 mots del Fabra: anem a pams. El darrer Diccionari de l'Enciclopèdia contenia ja 77.000 mots: la diferència, doncs, no és pas tan gran —sigui dit això, no en demèrit del diccionari de l'Institut, sinó com a constància del fet prou conegut que el català no es trobava tan antiquat com ens volen fer veure que creuen les plomes fàcils i frívols que hem esmentat anteriorment—.

No és el moment —ja ho hem dit— de comentar una obra que no ha aparegut, només voldria deixar constància de l'estranyesa davant d'algun fenomen que es desprèn de les llistes publicades als diaris. La inclusió d'un tipus de paraules vulgars o d'argot que no acostumen a incloure els diccionaris acadèmics, amb exclusió potser d'altres (davant de paraules tingudes més aviat per «porques» no n'hi entraran d'altres de més innocents i molt més usades com birlar, xurra, xiripa, cabrejar, fardar o grillat). Sobretot he trobat decebedor que al costat del genuí *cardar* hi hagin enregistrat el foraster *follar*... Per cert: ja hi apareixerà *fotre?* i *halar?*

Passant a les paraules serioses, sorprèn que calgui justificar l'acceptació de *caldo* sobretot donant com a motiu l'expressió *caldo de cultiu*, quan *brou de cultiu* és una expressió que es troba en textos científics. És més simple dir que és un castellanisme força antic i estès, igual que *barco*, que finalment no hi entrarà i

podrà continuar essent l'orgullosa bandera pirata del «lightisme». El pitjor és que els diaris —no sabem si ho han sentit a dir als membres de l'IEC— diuen tan tranquils que el que és correcte és *vaixell*. Aquesta simplificació mecànica i irritant és un dels mals del temps. Sembla ser que *vaixell* és més aviat una embarcació de guerra (així ens ho deia un expert en nàutica) i que per dir (o per no dir) *barco* disposem d'un gran assortit de paraules com *nau*, *embarcació* o els noms específics: *iot*, *veler*, *vapor*, *transatlàntic*, *pailebot*, etc.

És allò de *algo=qualcom*, *lo=el* i embolica que fa fort.

Finalment, hem de dir que ha despertat una certa perplexitat la mostra de mots rebutjats, especialment entre els docents i els alumnes de BUP i COU. Per què dir que *abonyegat* no ha estat admès? (la gent ja diu que *abonyegar* no és correcte...!)

Per les explicacions que vam sentir de Teresa Cabré en una emissora de ràdio, sabem que no hi és inclòs perquè es tracta d'un participi i perquè ja hi ha el verb (així podrien dir-ho de tots!). Com s'entén que *braga* també ha estat rebutjat quan és al Fabra i a tots els diccionaris: en quin sentit ho consideren? I *policial* que es fa servir moltíssim? I estrangerismes com *càsting* i *càrtel* que són d'ús constant? Han de passar cinquanta anys més? En quin diccionari hauran de buscar els catalans que volen dir? En un de castellà?

Esperem, en fi, l'aparició física del diccionari i congratulem-nos del fet que, finalment, pugui aparèixer aquesta eina tants decennis esperada.